

VERSLAG VAN DE ALBEDA LEERSTOEL

Arbeidsvoorwaardenvorming in de publieke sector
2015

Prof. mr. B. Barentsen
Prof. dr. J.J.M. Uijlenbroek
Leiden, 1 maart 2016

Algemene onderdelen

Inleiding

De Albeda Leerstoel is ondergebracht bij de Universiteit Leiden aan de faculteit Rechtsgeleerdheid, Instituut voor Publiek Recht, Sociaal Recht. De bijzonder hoogleraren zijn prof. mr. B. Barentsen en prof. dr. J.J.M. Uijlenbroek. Beiden zijn benoemd voor een periode van vijf jaar.

Gezamenlijk onderwijs: Keuzevak Arbeidsverhoudingen bij de overheid

Prof. Barentsen en prof. Uijlenbroek verzorgen in het curriculum aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Leiden het keuzevak 'Arbeidsverhoudingen bij de overheid'. Doel van het vak is inzicht geven in het ambtenarenrecht en de bijzondere vraagstukken die te maken hebben met het werken bij de overheid, die naast de rol van werkgever van de ambtenaren ook de rol van wetgever heeft te vervullen, de behartiger van het publieke belang.

Dit keuzevak staat open voor bachelorstudenten in het 2^e of 3^e jaar. De meeste studenten zijn afkomstig uit de juridische faculteit; de niet-rechtenstudenten zijn voornamelijk bestuurskundestudenten. In 2015 namen uitsluitend rechtenstudenten deel.

In een reeks van tien colleges wordt in het vak ingegaan op uiteenlopende onderwerpen die te maken hebben met de arbeidsverhoudingen bij de overheid. Onder meer komen aan de orde: de ambtelijke status, het sectorenmodel en het cao-overleg bij de overheid, de medezeggenschap bij de overheid, ontslagrecht, de individuele rechtsbescherming, (aanvullende) sociale zekerheid, de verhoudingen tussen politiek en ambtenaren, integriteit en vrijheid van meningsuiting.

Dit keuzevak wordt door Barend Barentsen gecoördineerd en beide hoogleraren doceren.

Het aantal studenten bedroeg 20. We hebben een goede positie om een verbinding te maken tussen recht en (bestuurlijke) werkelijkheid. In de colleges werd daarom ook veel aandacht besteed aan de actualiteit. De Albeda Leerstoel biedt aanvulling op het juridisch curriculum, juist dankzij de blik over de grens van het strikt juridische.

Indeling werkzaamheden

De werkzaamheden van de hoogleraren zijn ingericht conform de doelstellingen van de leerstoel en hebben betrekking op onderwijs, onderzoek en de platformfunctie:

- Onderwijs, o.a. het keuzevak Arbeidsverhoudingen bij de overheid;
- Het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek;
- Het aangaan van samenwerkingsverbanden;
- Het instellen van, dan wel medewerken aan studievergaderingen;
- Overige activiteiten die aan de doelstelling beantwoorden.

Netwerken

In het kader van het ontwikkelen van de kennisfunctie en het netwerk onderhoudt de leerstoel contacten met verschillende universitaire instellingen, zoals:

- Kenniscentrum CAOP
- Departementen, met name het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Stichting Ien Dales Leerstoel aan de Universiteit Leiden / Campus Governance & Global Affairs
- Stichting Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt van Tilburg University/Reflect
- Stichting bijzondere Leerstoel Comparative Public Sector en Civil Service Reform van de Universiteit Leiden/Campus Governance & Global Affairs
- Stichting Leerstoel Productiviteit in de Publieke Sector aan de Erasmus Universiteit
- IPSE, TU Delft
- De vakgroepen en leerstoelgroepen van de universiteiten
- Algemene Bestuursdienst
- CPB, WRR, Raad van State, SER, Rob en andere onafhankelijke adviesorganen

Activiteiten

De planning omvat eigen onderzoek en het uitbreiden van de onderzoekerkequipe via onderzoeksprojecten.

Meerjarenagenda Leerstoelen 2015-2018

Tweede helft 2014 is door de leerstoelen die door het CAOP worden ondersteund de nieuwe meerjarenagenda ontwikkeld voor de periode 2015-2018, getiteld: 'Transformaties en verschuivingen in het publiek domein – consequenties voor kwaliteit arbeid en arbeidsverhoudingen'. Deze agenda vormt het kader voor de activiteiten in de komende jaren.

'Staat van de ambtelijke dienst (STAD)'

Eind 2014 zijn de voorbereidingen voor de derde editie van de 'Staat van de ambtelijke dienst' gestart. STAD is verschenen op 10 december 2015, onder eindredactie van prof. Uijlenbroek. STAD is een coproductie van de leerstoelen ondersteund door kenniscentrum CAOP.

Ten behoeve van STAD wordt door de hoogleraren, aangevuld met een groot aantal onafhankelijke deskundigen uit het (wetenschappelijke) netwerk, een observatie bij de voor leerstoelen relevante thema's geschreven. Ten behoeve van dit project wordt de kennisinfrastructuur van de leerstoelen benut.

Verslag Prof. mr. B. Barentsen

In 2015 stond het thema normalisering centraal in onderwijs, expertbijeenkomsten en onderzoek. In vergelijking met voorgaande jaren is er meer aandacht besteed aan de normaliseringsdiscussie/-problematiek. Het is afwachten of de normalisering doorgaat. Er ligt voor het geval dat nog steeds een plan dat met het CAOP is ontwikkeld om daar dan nog meer aandacht te besteden.

Sociale media

Om de belangstelling voor arbeidsverhoudingen bij de overheid (en de studie daarvan) te vergroten ben ik actief geworden op Twitter. Uiteraard leent dit medium zich matig voor beschouwingen en nuances, maar het is wel geschikt om de aandacht te vestigen op publicaties, activiteiten en ontwikkelingen in de praktijk. Via @BarendBarentsen probeer ik deel te nemen aan het debat over sociaal recht en arbeidsverhoudingen in den brede en ook over de arbeidsverhoudingen bij de overheid. Begin 2016 telde dit account ruim 650 directe volgers (begin 2014: 550). Het bereik is feitelijk groter (re-tweeten, koppeling aan andere sociale media zoals linked-in).

Daarnaast bespreek op een eigen site (<http://www.wezengaatvoorschijn.nl>) regelmatig arbeidsrechtelijke/ambtenarenrechtelijke onderwerpen.

Kennisplatform (bijeenkomsten)

Deze bijeenkomsten werden gezamenlijk met het CAOP en/of andere leerstoelhouders georganiseerd.

- Expert meeting normalisering in het onderwijs (27 januari)
- Symposium "Voorbeeldfunctie van de overheidswerkgever" (coreferent; samen met Jaap Uijlenbroek) (11 november)
- College: "De cao en het recht: collectieve arbeidsvoorwaardenvorming bij de publieke sector" (23 november)

Externe voordrachten e.d.

- Voordracht over Overgangsrecht in de Wet normering topinkomens, WNT congres Stibbe Advocaten Amsterdam (12 maart)
- Voordracht "Ontslagbescherming en tegengaan van benadeling klokkenluiders", expertmeeting wetsvoorstel Huis voor Klokkenluiders, Kirchheiner-leerstoel Universiteit Leiden (17 april)

Interviews

E. König, 'Overheidscao zonder FNV', NRC Handelsblad 27 augustus 2015, NRCNext 28 augustus 2015

R. van den Dikkenberg. 'Aparte rechtspositie ambtenaren overdreven', SC 1 september 2015.

Publicaties

NB: Dit is een selectie van de publicaties. Een groot deel van de in 2015 verschenen publicaties betreft niet of niet specifiek arbeidsverhoudingen bij de overheid/ambtenarenrecht.

(Delen van) boeken/artikelen

Barentsen B. & Sagel S.F. (2015), Kroniek van het sociaal recht, *Nederlands Juristenblad* 2015(35): p. 2495-2509.

Barentsen B. , 'Normalisering: een rituele dans of een processie van Echternach', in: *STAD 2015* , p. 225 e.v.

Columns

- Barentsen B. (2015), Stormram, Zeggenschap : Tijdschrift over arbeidsverhoudingen 2015(2): 33.
- Barentsen B. (2015), Vrijheid van onderhandelen, Zeggenschap : Tijdschrift over arbeidsverhoudingen 2015(3): 33.
- Barentsen B. (2015) 'Doet-ie 't of doet-ie 't niet'
<http://www.deleerstoelen.nl/detailweergave/details/doet-ie-t-of-doet-ie-niet/>

Zie voor een volledig overzicht van de publicaties

<https://www.universiteitleiden.nl/medewerkers/barend-barentsen>

Redacties

Uitspraken sociale zekerheid (USZ, Sdu).

Tijdschrift recht en arbeid (TRA, Kluwer).

Onderwijs

Als medewerker van de Leidse afdeling sociaal recht heb ik in 2015 veel onderwijs verzorgd, maar dat valt grotendeels buiten de leeropdracht van de Albeda Leerstoel. Wel komt ook in dit 'overige' onderwijs de juridische positie van werkenden in de publieke sector aan de orde, alleen staat die niet centraal.

Wat onderwijs m.b.t. arbeidsverhoudingen in de publieke sector betreft verdient, naast het onderwijs in het keuzevak Arbeidsverhoudingen bij de overheid (zie elders in dit verslag) en begeleiding van masterscripties, het volgende onderwijs vermelding:

- Organisatie PAO-cursus 'Actualiteiten ambtenarenrecht' + doceren onderdeel 'Ambtenaar en de WWZ' Juridisch PAO Universiteit Leiden december 2015.

- Grotius Leergang Arbeidsrecht, onderdeel 'Arbeidsomstandigheden en aansprakelijkheden': daarin een onderdeel arbeidsongevallen en beroepsziekten in de publieke sector

Overig

Samen met Jaap Uijlenbroek zijn gesprekken gevoerd met mogelijke promovendi, die zich met het thema 'normalisering' willen gaan bezig houden. Inmiddels zitten twee promovendi (die naast het promotietraject een volle baan hebben) serieus in de startfase. In het najaar van 2015 zijn gesprekken gevoerd over de opzet/onderwerpkeuze.

In Leiden is collega Ria Janvier (Universiteit Antwerpen) op een kort onderzoeksverlof geweest. In dat kader heeft zij in Leiden een lezing verzorgd over de rechtspositie van Belgische ambtenaren. Ook zijn er gesprekken gevoerd over een mogelijk tegenbezoek in 2016 en is kennis over de Nederlandse situatie met haar gedeeld.

Verslag prof. dr. J.J.M. Uijlenbroek

Oratie

- 'Arbeidsverhoudingen aan het werk. Grootschaligheid en kleinschaligheid verbinden', 13 februari 2015

Publicaties

- Column 'Let the games begin', 19 januari 2015
- Column 'Cao heeft de toekomst, maar hoe?', 8 juli 2015
- De versturende werking van de loonbijstelling in de publieke sector, Jaap Uijlenbroek en Geert Jansen, Economische Statistische Berichten, 10 september 2015 (pg. 535 – 537)
- Eindredactie 'Staat van de ambtelijke dienst 2015, de overheid in tijden van verandering', CAOP, december 2015
- Eindredactie 'De Nederlandse Publieke Dienst, Inrichting en werking van de overheid in Nederland, de positie van de ambtenaar daarin en de belangrijkste ontwikkelingen', CAOP (verschenen in januari 2016)
- EU cooperation and coordination of enforcement within the fields of occupational safety and food safety, Prof. dr. J.J.M. Uijlenbroek and MSc. R.W. Velders in Fit for the future: Insights on the EU from Leiden University (nog te verschijnen onder Redactie van Bernard Steunenberg c.s.)
- Bijdragen aan 'Platform-O' (reactie op ROB-advies 'Sturen en verbinden' en reactie op Ambtenarenstatuut)
- Montesquieu Institute, vooraankondiging 'Gevallen', 30 november 2015

Spreeken op congressen & bijeenkomsten:

- CAOP discussie over de oratie, 5 maart 2015
- DGOBR lunchbijeenkomst over de oratie, 16 april 2015
- Actualiteitendebat 'Van promotie tot demotie', 12 mei 2015
- Congres 'Beloningsverschillen in de publieke sector', 19 mei 2015
- Congres 'Zijn integriteitsincidenten te voorspellen?', 28 mei 2015
- Congres 'De cao van de toekomst', 23 juni 2015
- Symposium 'Naar een adaptief bestuur', 31 augustus 2015
- Rondetafelgesprek vanwege Programma 'Ambtelijke Rechtspositie', 1 september 2015
- CAOP/APG congres 'Invulling WW vanaf 2016: repareren of voorkomen?', 25 september 2015
- Debat 'De voorbeeldfunctie van Overheidswerkgevers', 11 november 2015
- Debat 'Kenmerken van integriteitskwesaties', 18 november 2015
- College 'Cao en het recht', 23 november 2015

Opleidingen & leergangen

- Bijdrage aan leergang 'Trends in arbeidsverhoudingen', 26 maart 2015
- College 'Arbeidsverhoudingen bij de overheid', samen met prof. mr. B. Barentsen, voorjaar 2015

Interviews

- Binnenlands Bestuur, gepubliceerd 14 januari 2015
- Binnenlands Bestuur, gepubliceerd 19 januari 2015
- Telegraaf over cao rijk, gepubliceerd 23 januari 2015
- Financieel dagblad n.a.v. oratie, gepubliceerd 14 februari 2015
- GOV, Magazine over de digitale overheid, jaargang 5, nummer 9, december 2015

Overig

- Rondetafelgesprek Tweede Kamer, 'Toekomst van de cao's', 27 mei 2015.
- Evaluator European Public Sector Award, EPSA 2015 (prijs EIPA Maastricht)
- Deelname (grote) promotiecommissie Ruth Post aan de EUR. Proefschrift: *Het institutionaliseringsproces van de bedrijfsvoering van de Nederlandse Rijksoverheid*, 10 september 2015.

===